

TEXTOVÉ ZDROJE K LEKCI “Martin Luther King a cesta ke spravedlnosti: Může být nenásilí silnější než síla?”

1) ZDROJ 1: Projev Martina Luthera Kinga

ÚVODNÍ KONTEXT K PROJEVU: Ve Spojených státech amerických v 50. a 60. letech 20. století žili černoši a běloši často odděleně – nesměli chodit do stejných škol, bydlet ve stejných čtvrtích nebo sedět vedle sebe v autobusech. Tento systém se nazýval rasová segregace. Černoši měli horší podmínky a byli často obětí nespravedlnosti.

Martin Luther King byl kazatel a vůdce nenásilného hnutí za občanská práva, které chtělo tuto nespravedlnost změnit – bez zbraní, pomocí slov, pochodů, protestů a výzev k rovnosti.

Dne 28. srpna 1963 promluvil na velkém shromáždění ve Washingtonu, kterého se zúčastnilo přes 250 000 lidí. Jeho projev „I Have a Dream“ („Mám sen“) se stal symbolem naděje, odvahy a víry v to, že lidé různé barvy pleti mohou žít společně jako rovní. (autor Jiří Karen)

PROJEV: „Říkám vám dnes, přátelé, že navzdory nesnázím a frustraci současnosti mám stále sen. Je to sen hluboce zakořeněný v americkém snu. Mám sen, že se jednoho dne tato země pozvedne a naplní skutečný význam svého kréda: Považujeme tyto pravdy za samozřejmé: že všichni lidé byli stvořeni jako sobě rovní.“ Mám sen, že se jednoho dne synové bývalých otroků a synové bývalých otrokářů budou moci posadit společně u stolu bratrství. Mám sen, že se jednoho dne i stát Mississippi, stát dusící se žářem nespravedlnosti a útlaču, promění v oázu svobody a spravedlnosti. Mám sen, že mé čtyři malé děti budou jednoho dne žít v zemi, kde nebudou posuzovány podle barvy své pleti, ale podle obsahu svého charakteru. Mám dnes sen!

ZDROJ: King, M. L., Jr. (1963, August 28). *I Have a Dream. Speech delivered at the March on Washington for Jobs and Freedom. Washington, D.C.* Dostupné z: <https://www.americanrhetoric.com/speeches/mlkihaveadream.htm>

Český překlad převzatý a upravený dle historicky ověřených překladů, mj. z publikací vydaných v rámci vzdělávacích projektů (např. v překladech využívaných Člověkem v tísni nebo publikacích Knihovny Václava Havla).

2) ZDROJ 2: Dopis z vězení v Birminghamu

ÚVODNÍ KONTEXT K DOPISU: V roce 1963 byl Martin Luther King pozván do města Birmingham v americkém státě Alabama, kde místní černošské obyvatelstvo čelilo tvrdé rasové segregaci a násilí ze strany úřadů. Společně s dalšími organizátory tam připravili nenásilné protesty, které měly upozornit na nespravedlivé zákony a chování policie. Když začaly pochody a demonstrace, King a další byli zatčeni a uvězněni. Někteří bělošští duchovní (kněží) mezitím napsali otevřený dopis, ve kterém tvrdili, že protesty nejsou vhodné, že přicházejí „v nevhodný čas“ a že by změny měly probíhat pomalu a legální cestou.

Martin Luther King na to z vězeňské cely odpověděl slavným dopisem, ve kterém vysvětluje, proč nenásilný odpor a občanská neposlušnost nejsou jen oprávněné, ale nutné – pokud zákony nejsou spravedlivé. (autor Jiří Karen)

DOPIS Z VĚZENÍ: „Nespravedlnost kdekoliv je hrozbou pro spravedlnost kdekoliv. Jsme chyceni v nevyhnutelné síti vzájemnosti, svázáni jedním osudem. Cokoli ovlivňuje jednoho přímo, ovlivňuje všechny nepřímo. Nikdy nemohu sedět klidně v Atlantě, když se něco děje v Birminghamu, co se mě v konečném důsledku týká stejně.“

„Zatýkají-li lidi, kteří protestují pokojně, pak je problém ne v těch, kteří narušují, pořádek“, ale v systému, který dělá útlak zákonem.“

ZDROJ: King, M. L., Jr. (1963, April 16). *Letter from Birmingham Jail*. Birmingham, Alabama. African Studies Center, University of Pennsylvania. Dostupné z: https://www.africa.upenn.edu/Articles_Gen/Letter_Birmingham.html

3) Shrnutí: Co se změnilo díky protestům?

V 50. a 60. letech čelili Afroameričané v mnoha částech Spojených států tvrdé rasové nespravedlnosti. Museli sedět v zadní části autobusu, nesměli navštěvovat stejné školy jako běloši a často neměli možnost volit. Martin Luther King vedl hnutí, které se rozhodlo bojovat za změnu – ale bez násilí. Lidé se účastnili pochodů, odmítali jezdit autobusy, psali dopisy a veřejně vystupovali proti diskriminaci.

Tyto protesty měly postupně velký dopad. Získaly pozornost médií, podpořily změnu veřejného mínění, a nakonec vedly i ke změnám zákonů. V roce 1964 byl přijat Zákon o občanských právech, který zakázal rasovou segregaci na veřejných místech. O rok později Zákon o volebních právech ochránil právo Afroameričanů volit.

Nenásilný odpor tak přinesl skutečnou společenskou změnu. I když trvalo mnoho let, než se všechna nespravedlnost odstranila, lidé díky tomuto hnutí získali důstojnost, hlas a větší rovnost. (autor Jiří Karen)